

Schoolverlatersonderzoek* mbo Handel

De meeste gediplomeerden mbo-verlaters (2004) van opleidingen die binnen het domein van Kenniscentrum Handel vallen, gaan werken (64%). Een kwart van hen kiest voor een vervolgopleiding, al dan niet in combinatie met werken (17% voltijd, 8% combinatie werken en leren). Een half jaar na diplomering is 9% werkloos.

Het arbeidsmarktperspectief is het gunstigste voor gediplomeerden op niveau 4; zij vinden sneller een baan, verdienen gemiddeld meer en zijn minder vaak werkloos dan gediplomeerden op de andere niveaus. Gediplomeerden op niveau 1 hebben daarentegen vaker een vaste aanstelling en zijn vaker tevreden over het nut van hun opleiding. Gediplomeerden op niveau 3 gaan het vaakst werken bij een bedrijf waar zij bpv/stage hebben gevolgd en gediplomeerden op niveau 2 beoefenen het vaakst het beroep waarvoor ze geleerd hebben.

Voor gediplomeerden via de BBL is het arbeidsmarktperspectief beter dan voor gediplomeerden via de BOL. BBL-gediplomeerden vinden sneller een baan, hebben vaker een vaste aanstelling, verdienen gemiddeld meer en zijn minder vaak werkloos. BOL-gediplomeerden kiezen echter vaker voor een vervolgopleiding, al dan niet gecombineerd met werk. Van de BOL-gediplomeerden op niveau 4 stroomt zelfs 63% door naar het hbo.

Gediplomeerde vrouwen kiezen vaker voor de arbeidsmarkt dan mannen. Toch is de arbeidsmarktsituatie van mannen iets beter; zij vinden sneller een baan, hebben vaker een vaste aanstelling, verdienen meer dan vrouwen en zijn minder vaak werkloos.

Schoolverlaters van allochtone afkomst kiezen vaker voor een (duale) vervolgopleiding dan voor de arbeidsmarkt. In vergelijking met autochtone gediplomeerden die (willen) gaan werken moeten allochtonen langer zoeken naar een baan, komen zij minder vaak terecht bij een bedrijf waar ze bpv/stage hebben gevolgd en hebben zij meer kans op werkloosheid. Degenen die wel een baan vinden verdienen gemiddeld wel duidelijk meer dan autochtonen.

---

* Deze gegevens zijn afkomstig uit het onderzoek met de Mbo-kaart dat door Toppen Onderzoek & Beleid wordt uitgevoerd in opdracht van aan het onderzoek deelnemende roc's in Nederland. Gediplomeerde schoolverlaters ontvangen ruim een half jaar na het verlaten van de school een enquête met vragen over hun positie op dat moment. De resultaten hebben dus betrekking op gediplomeerde mbo-verlaters en níet op alle gediplomeerden van mbo-opleidingen. Degenen die binnen het mbo verder leren worden in dit onderzoek niet meegenomen.

Eerste bestemming: Werken

De mbo-verlaters van handelsopleidingen gaan relatief vaak werken; bijna tweederde (64%) is een half jaar na diplomering aan het werk. Vooral gediplomeerden van de opleidingen 'eerste verkoper', 'verkoopchef' en 'magazijnmedewerker' gaan vaak werken (85% tot 100%). Van de gediplomeerden 'winkelassistent' en 'verkoopmedewerker' gaat respectievelijk 64% en 72% werken.

Vooraf de gediplomeerden op de niveaus 1, 2 en 3 gaan vaak werken. Van de gediplomeerden op niveau 3 gaat zelfs 82% werken. Van de gediplomeerden op niveau 4 gaat 40% werken, zij kiezen vaker voor een vervolgopleiding. Van de gediplomeerden via de BBL gaat een beduidend groter aandeel werken dan van de gediplomeerden via de BOL, 81% vs. 33%. Vrouwen gaan vaker werken dan mannen (61% vs. 49%). Ook tussen autochtonen en allochtonen bestaat er verschil; het aandeel van de gediplomeerde allochtonen dat gaat werken is kleiner dan dit aandeel onder autochtonen (36% vs. 54%). Allochtonen kiezen vaker voor een vervolgopleiding of een combinatie van werken en leren.

Baanperspectief voor gediplomeerden

Gediplomeerden mbo-verlaters van handelsopleidingen vinden in het algemeen redelijk snel een baan. Van alle werkende[†] gediplomeerden heeft de meerderheid (78%) binnen drie maanden een baan, 33% heeft zelfs binnen één maand een baan gevonden. Vooral gediplomeerden van de opleidingen 'ondernemer gh/ih', 'filiaalbeheerder' en 'ondernemer detailhandel' vinden snel een baan; van hen heeft respectievelijk 59%, 48% en 43% binnen één maand een baan gevonden.

Van de werkende gediplomeerden heeft gemiddeld 79% een vaste aanstelling en 13% werkt op basis van een tijdelijk contract. Vooral de gediplomeerden van de opleidingen 'verkoopchef', 'winkelassistent' en 'eerste verkoper' hebben vaak een vaste aanstelling (resp. 88%, 85% en 85%). BBL-ers hebben vaker een vaste aanstelling dan BOL-ers (87% vs. 63%). Tussen mannen en vrouwen en tussen allochtonen en autochtonen bestaat op dit gebied nagenoeg geen verschil. Gemiddeld verdienen werkende gediplomeerden van handelsopleidingen € 1.144,- per maand (o.b.v. 38 u/w). BBL-ers verdienen gemiddeld bijna € 200,- meer dan BOL-ers, maar BBL-ers zijn in de regel ook ouder en beschikken over meer ervaring dan BOL-ers. Mannen verdienen duidelijk meer dan vrouwen (€1.367,- vs. € 1.048,- p/m) en allochtonen verdienen ruim meer dan autochtonen (€ 1.459,- vs. € 1.191,- p/m).

Van de werkende gediplomeerden werkt 73% bij een bedrijf waar zij stage/bpv hebben gevolgd. Landelijk gaat 64% van de gediplomeerden aan het werk bij een bedrijf waar zij stage/bpv hebben gevolgd. BBL-ers gaan vaker bij hun leerbedrijf werken dan BOL-ers (82% vs. 49%). Tussen mannen en vrouwen bestaat op dit vlak geen verschil, maar wel tussen allochtonen en autochtonen. Autochtonen gaan beduidend vaker bij een leerbedrijf werken dan allochtonen (72% vs. 52%).

Het belang van de contacten die tijdens de stage-/bpv-periode worden opgedaan hebben een belangrijk effect op het arbeidsmarktperspectief; degenen die bij een van hun leerbedrijven werken hebben sneller een baan, vaker een vaste aanstelling en verdienen gemiddeld iets meer. Ook werken zij vaker direct in het verlengde van hun opleiding en zijn zij vaker tevreden over de zinvolheid van hun opleiding.

[†] Onder werkenden worden hier ook degenen die werken combineren met leren meegeteld.

Diplomarendement

Eenderde (33%) van de gediplomeerden van handelsopleidingen werkt direct in het verlengde van hun opleiding (d.w.z. beoefenen het beroep waarvoor ze geleerd hebben). Iets meer dan de helft (54%) gaat aan de slag in een ander beroep, maar dat wel binnen het domein van Kenniscentrum Handel valt. Gediplomeerden van de opleiding 'verkoopmedewerker' beoefenen het vaakst het beroep waarvoor ze opgeleid zijn (75%). Van alle BBL-ers werkt 92% binnen het domein van Kenniscentrum Handel, van de BOL-ers is dit 78%. Tussen mannen en vrouwen en tussen allochtonen en autochtonen bestaat op dit gebied nagenoeg geen verschil.

Een ruime meerderheid (62%) van de werkende gediplomeerden geeft aan dat zij, gezien hun huidige activiteit, veel aan hun opleiding hebben gehad. Gediplomeerden van de opleiding 'winkelassistent' geven het vaakst aan veel aan hun opleiding te hebben gehad (86%). Er is nagenoeg geen verschil in het ervaren nut van de opleiding tussen BOL-ers en BBL-ers, noch tussen mannen en vrouwen en ook niet tussen allochtonen en autochtonen.

Eerste bestemming: Werkloos

Het werkloosheidspercentage van gediplomeerden van handelsopleidingen is in 2004 9%[‡]. De werkloosheid is met name hoog onder gediplomeerden van de opleidingen 'winkelassistent' en 'verkoopmedewerker'. Als gevolg van een gedaalde koopkracht en onzekerheid over de toekomstige economische situatie daalde in 2004 de omzet, en daarmee de werkgelegenheid, in de detailhandel[§]. In 2005 zijn zowel de omzet als de werkgelegenheid weer aangetrokken en voor de komende jaren geldt de verwachting dat de werkgelegenheid in de detailhandel jaarlijks met 2% zal blijven stijgen.

De werkloosheid is in 2004 het laagst onder gediplomeerden van niveau 3 en 4 (resp. 5% en 3%). Onder gediplomeerden via de BOL is de werkloosheid hoger dan onder de gediplomeerden via de BBL (9% vs. 3%). Het werkloosheidspercentage onder vrouwen is sinds 2002 met 3% gestegen tot 7% in 2004. Onder mannen is het werkloosheidspercentage sinds 2002 circa 5%. Het werkloosheidspercentage onder allochtonen is beduidend hoger dan onder autochtonen (13% vs. 5%).

Eerste bestemming: Doorleren

Van alle gediplomeerde mbo-verlaters kiest 8% voor een voltijds vervolgopleiding, 17% combineert werken met leren. Van alle gediplomeerden via de BOL kiest 24% voor een voltijds vervolgopleiding en 32% voor een combinatie van leren en werken. Ook de gediplomeerden via de BBL kiezen vaker voor een duale opleidingsvorm (14%) dan voor een voltijds opleiding (2%). Mannen kiezen vaker voor een vervolgopleiding, al dan niet in combinatie met werken, dan vrouwen (45% vs. 31%). Allochtonen kiezen relatief vaker voor een (duale) vervolgopleiding dan autochtonen (50% vs. 40%).

Gediplomeerden van handelsopleidingen van niveau 4 kiezen iets minder vaak voor een voltijds vervolgopleiding dan landelijk het geval is (23% vs. 26%), maar ze kiezen vaker voor een combinatie van werken en leren (34% vs. 28%). Met name gediplomeerden van de richting groothandel kiezen voor een voltijds vervolgopleiding. Gediplomeerden van detailhandelsopleidingen die doorleren geven vaker de voorkeur aan een combinatie van werken en leren.

[‡] De totale jeugdwerkloosheid (15-25 jaar) lag in 2004 gemiddeld op 13,5% (Bron: CBS).

[§] Bron: Arbeidsmarkt & Scholing, Kenniscentrum Handel, november 2005

Doorstroom naar hbo

Van de gediplomeerden op niveau 4 stroomt 50% door naar het hbo. Van de niveau 4 gediplomeerden via de bol stroomde in 2004 zelfs 63% door naar het hbo; een sterke stijging ten opzichte van 2002 (doorstroom hbo 51%) en tevens het hoogste doorstroompercentage van alle sectoren. Van de gediplomeerden op niveau 4 via de BBL stroomde in 2004 11% door naar het hbo.

Het aandeel dat doorleert op het hbo is het hoogst onder gediplomeerden (BOL en BBL) van de richting groothandel/internationale handel; van hen studeert 75% verder op het hbo. Van de gediplomeerden van detailhandelsopleidingen studeert 'slechts' 40% door aan het hbo. Dit lagere percentage komt voornamelijk doordat een relatief klein aandeel van de gediplomeerden van de opleiding 'filiaalbeheerder' dat naar het hbo gaat (28%), van de gediplomeerden 'ondernemer detailhandel' stroomt 57% door naar het hbo.

Aansluiting vervolgopleiding

Van de gediplomeerde BOL-ers op niveau 4 kiest de meerderheid (71%) voor een vervolgopleiding in de sector Economie. De populairste vervolgopleidingen zijn 'commerciële economie' (vooral gediplomeerden 'ondernemers gh/ih'), 'small business and retail management' (vooral gediplomeerden 'ondernemer detailhandel') en 'management, economie & recht'. Van de doorlerende gediplomeerden BOL (niveau 4) geeft een meerderheid (60%) aan dat zij, gezien hun huidige studie, veel aan hun opleiding hebben gehad. De gediplomeerden van de opleiding 'ondernemer detailhandel' zijn het meest tevreden; 70% van hen geeft aan veel aan de opleiding te hebben gehad.

Tevredenheid over opleidingen

Gediplomeerden van handelsopleidingen zijn in het algemeen tevreden over hun opleiding. Driekwart (75%) van hen vindt dat de theorie goed aansluit op de praktijk. Met name de gediplomeerden van de opleidingen 'magazijnmedewerker', 'winkelassistent' en 'verkoopmedewerker' zijn tevreden over de aansluiting van de theorie van de opleiding op de praktijk.

BBL-gediplomeerden zijn vaker tevreden over de aansluiting van hun opleiding op de praktijk dan BOL-gediplomeerden (80% vs. 66%). Hetzelfde geldt voor vrouwen in vergelijking met mannen; van de vrouwen is 80% tevreden over de aansluiting tussen theorie en praktijk, van de mannen is 67% hier tevreden over. Opvallend is dat het vooral de werkloze gediplomeerden erg tevreden zijn over de aansluiting van de theorie op de praktijk (85% is tevreden). Van de gediplomeerden die hebben gekozen voor een vervolgopleiding deelt 63% die mening en van de werkende gediplomeerden is 75% tevreden over dit aspect.

Van de gediplomeerde BBL-ers is 81% tevreden over de begeleiding door het leerbedrijf tijdens hun opleiding. Gediplomeerden (BBL) van de opleidingen 'eerste verkoper', 'winkelassistent' (beide 88%) en 'verkoopmedewerker' (86%) zijn het vaakst tevreden over hun begeleiding.

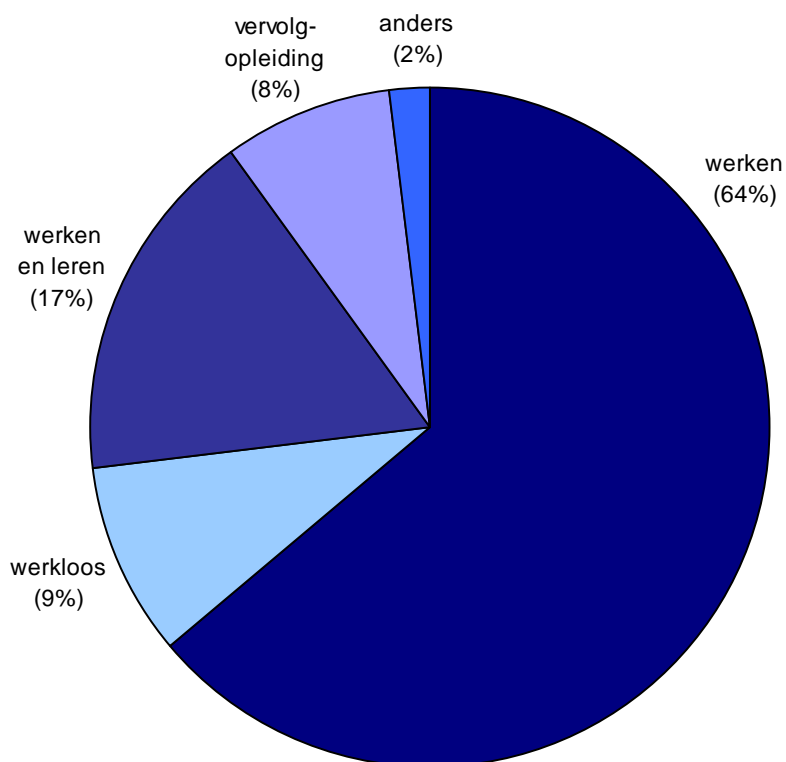
Voor de gediplomeerden (BBL) van de niveaus 1 en 2 zijn erg tevreden over de begeleiding door hun leerbedrijf tijdens hun opleiding; respectievelijk 87% en 85% is tevreden. Degenen die zijn gaan werken zijn duidelijk vaker tevreden over de begeleiding van het leerbedrijf dan de werklozen (80% vs. 53%).

Eerste bestemming mbo-verlaters handelsopleidingen (2004)

		ik werk	ik werk en volg een opleiding	ik volg een opleiding	ik ben werkloos	ik doe iets anders
niveau	1	64%	6%	4%	23%	4%
	2	74%	7%	2%	15%	2%
	3	82%	13%	–	5%	1%
	4	40%	34%	23%	3%	1%
leerweg	BOL	33%	32%	24%	9%	2%
	BBL	81%	14%	2%	3%	0%
geslacht	man	49%	28%	17%	5%	1%
	vrouw	61%	19%	12%	7%	1%
ethniciteit	allochtoon	36%	31%	19%	13%	1%
	autochtoon	54%	26%	14%	5%	1%
totaal		64%	17%	8%	9%	2%

Bron: Mbo-kaart 2002-2004, eigen bewerking KCH

Eerste bestemming mbo-verlaters handelsopleidingen (2004)

Bron: Mbo-kaart 2002-2004